

Kas teadsid, et ... ?

Eestimaa muldkattesesse on akumulieerunud 594 ± 37 Tg orgaanilist süsinikku, millest 45,4% moodustab turvasmuldkatte süsinik.

Poolemeetrisel turvasmuldkatte mass (kokku 544 Tg) moodustab ca 22,9% kogu Eesti turbavarust ($2,37$ Pg).

Looduslikult talitleva rabamulla paljuaastane keskmine turba juurdekasv on $1,0 \pm 0,2$ mm.

Turvasmuldade rabastumine algas Kõrg-Eesti aladel ca 7000 ja Madal-Eesti aladel ca 6000 aastat tagasi.

Maa-ameti geoportaali kaardiserveris on olemas detailne Eesti mullakaart mõõtkavas 1 : 10 000.

Rahvas, kes hävitab oma mulla, hävitab iseenda.
— Franklin D. Roosevelt

Kui muld on läinud, peame minema ka meie – kui me just ei õpi toituma külmast kivist.
— Thomas C. Chamberlain

Eesti muldade kaardistamisühikute nimekirjas on 22 turvasmulla liiki, millest 5 kuuluvad rabamuldade hulka.

Et turbasammal laguneb aeglasemalt kui teised rabataimed, on ka turbasambalajäänuste osakaal rabaturbas suurem kui teistel rabataimedel.

2015. aastal möödus 105 aastat Tooma Sookatsejaama asutamisest.

Ei mullast sul olegi enam suurt lugu, kui kõndima õpid parkettide pääl.
— Hando Runnel

Rabastuvate märgalade turvasmuld, mis talitleb turba kasvukihina ja turbalasadundite hoidjana

Rabamuld

AASTA
MULD
2016

Rabamuld

Fibric Histosol, WRB

R

Koostaja ja teksti autor: Raimo Kõlli Fotod: Tarmo Kõlli Kaart ja diagramm: Priit Penu, Tambet Kikas Kirjastus: Eesti Loodusfoto
Väljaandja: MTÜ Eesti Mullateaduse Selts, 2015 <http://emts.emu.ee/>

Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences
Põllumajandus- ja keskkonnainstituut
Institute of Agricultural and Environmental Sciences

www.emu.ee

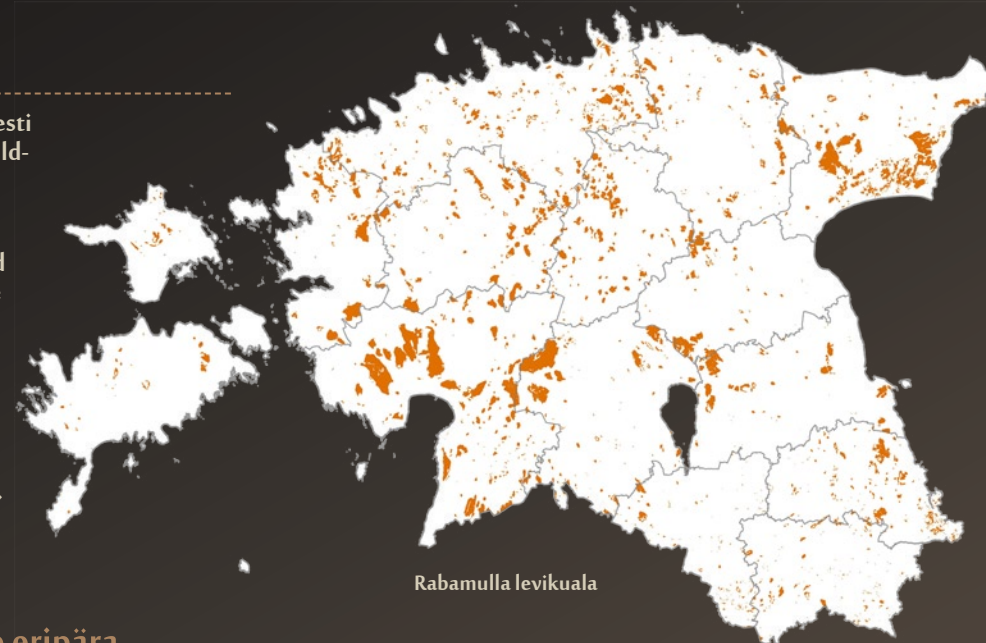

Teke ja tunnused

- Rabamuld on alaliselt liigniiske sajuveetoiteline, rohkem kui 30 cm paksusest happelisest rabaturbast koosnev looduslik turvasmuld.
- Turbakihi tüseduse järgi jagatakse rabamuld kolme liiki: väga õhuke (R' – turvast 30...50 cm), õhuke (R'' – 50...100 cm) ja sügav (R''' – > 100 cm) rabamuld.
- Sügav rabamuld on tekkinud peamiselt madal- ja siirdesoomulla rabastumisel, s.t üleminekul segatoiteliselt veerežiimilt sajuveetoitelisele, mistõttu on on hoogustunud ka rabaturba ladestumine.
- Rabaturba peamisteks koostisosadeks on vähe lagunenuid turbasammalde segu, villpea-, magellaanikumi-, fuskumi- ja männiturvas.
- Üks kõrgsoole iseloomulikke muldi on älveid kattev õõtsik-rabamuld ($R\delta$).
- Turba tootmisel sügava turba-kihiga rabamullal tekib loodusliku mulla asemele tehismuld – eemaldatud rabamuld (TxR).

Levik

- Rabamuld moodustab kogu Eesti muldkattest 5,1% ja turvasmuldkattest 21,7%.
- Rabamulla liikide hulgas on ülekaalus sügavad rabamullad (> 96%) ja erimite hulgas vähe lagunenuid rabaturvasmullad (> 94%).
- Suurimad rabamulla levikualad on Pärnu madalik, Alutaguse, Võrtsjärve nõgu ning Peipsi-äärsed madalikud.

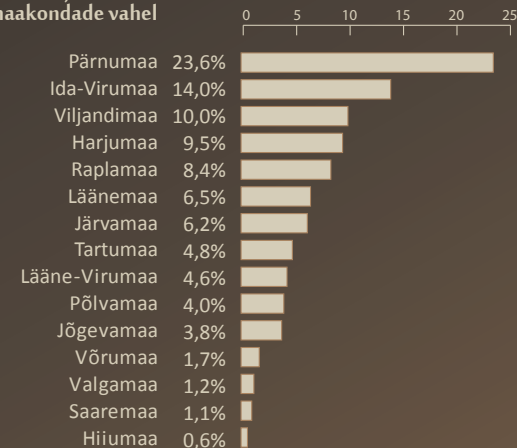

Rabamulla levikuala

Omadused ja kasutuse eripära

- Rabamullaga sobitunud loodusliku taimkattega talitleb tihedates ökoloogilistes seostes vaid kõrgsoo turbalasundi pindmine kiht. Seetõttu käsitatakse rabamullana (muldkattena) üksnes raba pindmist 50 cm paksust turbakihti.
- Rabamulla lasuvustihedus on väike ($0,03$ – $0,09 \text{ Mg m}^{-3}$), kuid üldine poorsus suur (93–97%). Rabamuldade tuhasus on alla 5% ja nad on väga happelised ($\text{pH}_{\text{KCl}} 2,5$ – $3,5$).
- Rabamuld on külm ja soojeneb aeglaselt, sest soojuse levikut takistab poorne turbakiht. Loodusliku rabamulla liigniiskuse ja tugeva happelisuse tõttu turvas peaaegu ei lagune või laguneb vähesel määral vaid kuival ja soojal suveperioodil.
- Kui turbakiht pinnalt kasvab, surevad püsivalt õhuvaessesse ja happelisse kihti jäänud juurestikuga puud, põõsad ja rohttaimed välja ning nende varest moodustub turvas.
- Looduslike rabamännikute boniteet on väga madal (V – Va) ja ka nende kuivendamine on väheefektiivne. Õigem on jätta rabamuld looduslikku olekusse või parandada rabametsade kasvutingimusi osalise niiskusežiimi reguleerimisega. Rabamuld ei sobi kasutamiseks haritava maana.

Rabamulla jaotumine maakondade vahel

- Rabamulla kuivendamisel pindmiste turbakihtide lagunemine intensiivistub mitu korda ja vähe lagunenud turbast kujuneb mõne aasta jooksul keskmiselt lagunenuid kõduturvas.
- Tänu normaalselt talitlevale rabamullale oleme rikkamad kõrgsoo taimeliikide, nende koosluste ja taimestikuga kaasneva loomastiku poolest.